

Tema 5. Kultur

FAKTABLAD K2. På Hedenhös tid

De första människorna.

Man tror att mindre än 1000 personer befolkade Ångermanland under jägarstenåldern. De livnärde sig på jakt och fiske, men också på ätbara växter och frukter. På sommaren bodde de vid kusten och fiskade och jagade säl. Under vintern flyttade en stor del av dem mot inlandet och jagade älg.

Klimatet blev varmt och torrt och björk och tallskog gjorde sitt intåg. Vid Ångermanälvens stränder fanns strandboplatser under stenåldern. De första fångstmännen kom hit före 3 000 f.Kr.

Överveda i Nordingrå är den äldsta undersökta boplatser i kustlandet från 3 500 f.Kr. Där har man hittat pilspetsar och knivar av skiffer, mejslar, yxor, sänkstenar och brända ben av vikarsäl. Man har även hittat skrapor av kvarts till skinnberedning. Viktiga näringsgrenar var fiske (lax, gädda), sälfångst och jakt på älg, bäver och fågel.

Omkring 2 500 f.Kr. började det odlas vete och korn och befolkningen blev bofasta bönder. De bästa odlingsmarkerna låg i älvdalarna. Fornlämningar ger oss en uppfattning om bygden. De två mäktigaste grav-

fälten i Ångermanland ligger vid Holms säter i Överlänns. De flesta fynden kommer från bronsåldern, 1 500 – 600 f.Kr. Längs Norrlandskusten uppfördes under bronsåldern och tidiga järnåldern mer än 2000 gravrösen. En tredjedel av dem ligger i den Ångermanländska skärgården.

Gravhögarna i Frånö är de största från äldre järnåldern i Ångermanland. Gudmundshögen är 30 meter i diameter och 4,5 meter hög och Storhögen är 20 meter i diameter och 4,5 meter hög.

I Näsåker kan man se många hållristningar från yngre stenålder och äldre bronsåldern. Dessa visar bl.a. skepp, jägare, fiskare, fåglar, fiskar, fotsulor, solhjul m.m. Bilder på älgjakt och fiske är dominerande.

Vid järnålderns slutskede och vikingatiden 800 – 1050 e. Kr. sker en stor ökning av bosättning och uppodling. Fornborgar är en annan fornlämningstyp som brukar räknas till vikingatiden. Den största fornborgen ligger i Ytterlännes på Borgberget. Det var en försvarsanläggning som skydd i oroliga tider. Dit tog man sin tillflykt när det var fara och färde.

Gravhög från bronsåldern, Stavarhallsberget, Grundsunda.

Foto: Thomas Birkö